

MARIA ANNA FURTAK

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA OŚRODKA BADAŃ NAD POLONIĄ I DUSZPASTERSTWEM POLONIJNYM KUL ZA ROK 2021

W roku 2021 Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL funkcjonował w następującym składzie: dr hab. Jacek Gołębiowski, prof. KUL, ks. dr hab. Sławomir Zych, dr Paweł Sieradzki. Funkcję redaktora naczelnego „Studiów Polonijnych” pełnił ks. dr hab. Sławomir Zych. Stałym współpracownikiem Ośrodka była mgr Maria Anna Furtak, doktorantka Instytutu Historii KUL, sekretarz redakcji „Studiów Polonijnych”.

PROJEKTY BADAWCZE

Głównym trzonem działalności Ośrodka były prace w ramach konkursów Kancelarii Prezesa Rady Ministrów „Polonia i Polacy za Granicą 2021”, realizowane we współpracy z Towarzystwem Naukowym KUL. Rezultatem pierwszego projektu „Badania potrzeb edukacyjnych stymulujących rozwój szkolnictwa polskiego za granicą” było utworzenie bazy danych na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród nauczycieli i dyrektorów szkół polonijnych z 21 krajów (Australia, Białoruś, Brazylia, Chiny, Francja, Islandia, Kanada, Katar, Kuwejt, Litwa, Łotwa, Niemcy, Szkocja, Szwajcaria, Szwecja, Tunezja, Ukraina, USA, Wielka Brytania, Uzbekistan, Włochy) oraz sporządzenie ekspertyzy ukazującej szerokie spektrum działalności szkół polonijnych i ich potrzeby.

Podobnie jak w latach poprzednich celem zadania „Portal Parafie Polskie w USA – inwentaryzacja cyfrowa i upowszechnianie wiedzy na temat polskiego dziedzictwa kulturowego w Stanach Zjednoczonych” finansowanego w ramach programu “Polonia i Polacy za Granicą 2021” Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, były kompleksowe prace kwerendalne w polskich i amerykańskich archiwach prywatnych, instytucjonalnych i kościelnych. Badaniami objęto 60 obiektów. Do najważniejszych materiałów pozyskanych w 2021 r. należą: księgi jubileuszowe parafii polskich w USA, źródła do historii szkolnictwa polskiego w Ameryce, roczniki statystyczne Kościoła katolickiego w USA. Pozyskano także cenne źródła prasowe. Oprócz tego wykonana została profesjonalna dokumentacja fotograficzna 60 parafii na terenie stanów: Wisconsin (30), Indiana (15), Illinois (10), Missouri (5) ukazująca dziedzictwo kulturowe Polaków na tym obszarze.

Pozyskane materiały zostały zdigitalizowane i zabezpieczone w celu dalszego ich wykorzystania do badań naukowych, a tym samym utrwalone i zachowane przed zniszczeniem.

W ramach konkursu „Polonia i Polacy za Granicą 2021” rocznik naukowy „Studia Polonijne” otrzymał dofinansowanie, dzięki któremu nakład publikacji zwiększono do 200 egzemplarzy.

Kontynuowano również prace w ramach grantu NPRH „Polish Cathedrals – polskie dziedzictwo religijne, kulturowe, społeczne i materialne w Stanach Zjednoczonych. Leksykon”.

I ZJAZD BADACZY POLONII

W dniach 5-7 grudnia 2021 r. w Sali im. Anny Walentynowicz, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz w Ośrodku Rozwoju Edukacji Centrum Szkoleniowe w Sulejówku odbył się I Zjazd badaczy Polonii. Oficjalnego otwarcia dokonał Jan Dziedziczak, sekretarz stanu, pełnomocnik Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą.

W zjeździe uczestniczyli przedstawiciele ośrodków badawczych, zajmujących się tym zagadnieniem – Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk, Archiwum Emigracji w Toruniu, Biblioteki Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej, Centrum Badań nad Historią Polskiego Państwa na Uchodźstwie KUL, Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL, Instytutu im. gen. Władysława Andersa, reprezentanci uczelni w Warszawie, Krakowie, Lublinie, Toruniu, Rzeszowie i Słupsku oraz przed-

stawiciele mediów: TVP Polonia i Polonijnej Agencji Informacyjnej. Prezentowano kierunki i wyniki prowadzonych badań naukowych. Z referatami wystąpili następujący naukowcy: prof. dr hab. Tadeusz Wolsza (IH PAN): „Badania nad polskim wychodźstwem niepodległościowym w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk”, dr hab. Jacek Gołębiowski, prof. KUL: „50-lecie działalności naukowo-badawczej Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL”, dr hab. Mirosław Supruniuk (Archiwum Emigracji UMK): „Archiwum Emigracji w Toruniu – dzieje i dorobek badawczy (1992-2021)”, dr hab. Jarosław Rabiński (IPN): „Badania IPN nad Polonią i polskim wychodźstwem politycznym w XX wieku”, prof. dr hab. Jan Wiktor Sienkiewicz (UMK) „Polska sztuka na emigracji”, dr hab. Andrzej Krzysztof Kunert: „Polskie czasopisma religijne na uchodźstwie podczas II wojny światowej”, ks. dr Marek Grygiel TChr, Instytut Duszpasterstwa Emigracyjnego, Poznań: „Archiwum Jana Kowalika w Bibliotece Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej”, Michał Dworski, Centrum Badań nad Historią Polskiego Państwa na Uchodźstwie KUL: „Misja i działania Centrum Badań nad Historią Polskiego Państwa na Uchodźstwie KUL”, Bartosz Czajka, Instytut im. gen. W. Andersa: „Działalność naukowa i edukacyjna Instytutu Andersa”.

Podczas drugiej części Zjazdu zaprezentowane zostały wyniki badań prowadzone przez Ośrodek Badań nad Polonią w ramach projektu „Badania potrzeb edukacyjnych stymulujących rozwój szkolnictwa polskiego za granicą”.

W czasie Zjazdu został uroczyście otwarty dział z literaturą i prasą polonijną w Bibliotece Rządowej, w której znalazł się między innymi 42. tom „Studiów Polonijnych”.

PUBLIKACJE I DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

- „Studia Polonijne” 42(2021)
- „Rocznik Kolbuszowski” (2021)
- „Resovia Sacra” 28(2021).